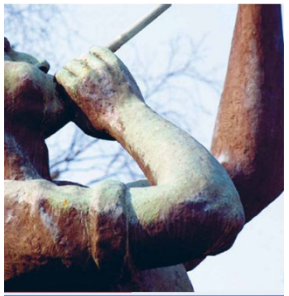

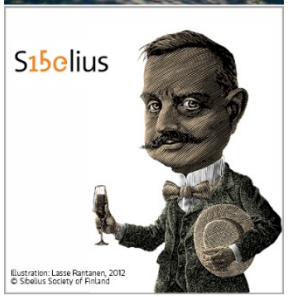

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

Näköaloja kunnan mahdollisuuksiin kuntoutuksen ja uuden työn yhteen saattamisessa

- **Kuntoutus - näkökulmat**
- **Synkeitä näkymiä…**
- **…ja niihin ratkaisuja, mutta…**
- **…uusi työ – onko sitä?**

Jukka Lindberg
Projektipäällikkö
Hämeen liitto

Esittäjä

- **Projektipäällikkö sote III –hanke, Kanta-Häme 2/2016**
- **Tilaajajohtaja Hämeenlinnan kaupunki, terveyden ja toimintakyvyn ja ikäihmisten palvelut**
- **Perusturvajohtaja, Hanko**
- **Erilaisia johto- ja asiantuntijatehtäviä sosiaali- ja terveydenhuollossa Suomessa ja Ruotsissa**
- **VTM, sosiaalityöntekijä**
- **Sosiaali- ja terveysjohtamisen PD-koulutus**
- **EMBA Public Administration**
- **Perheterapeutti**
- **Työnohjaaja**

Raija Kerättären väitöskirja herätti paljon ajatuksia…

Kuntoutus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmässä (STM)

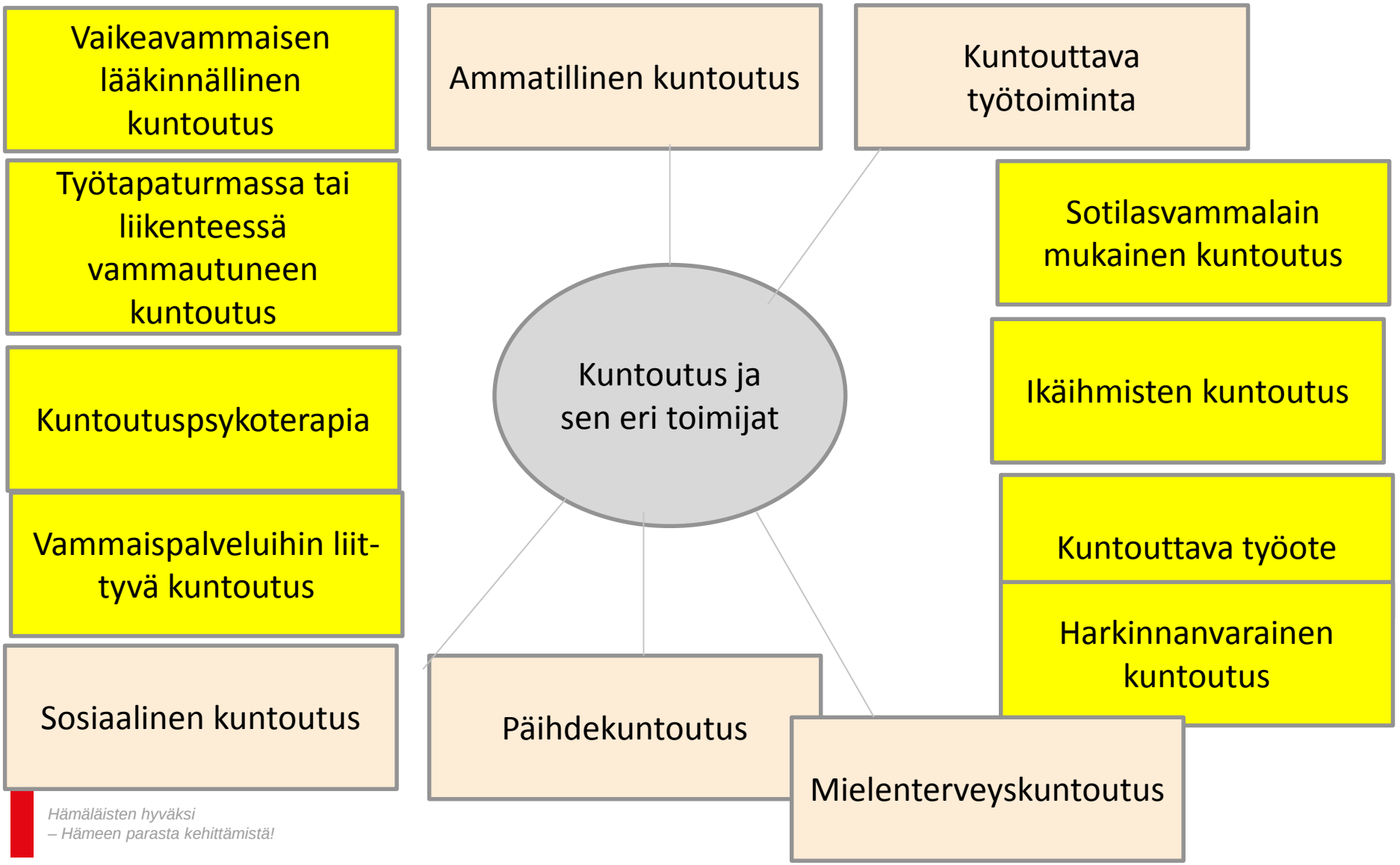

Kuntoutuksen tavoitteena on edistää sairaan, vammaisen tai vajaatoimintakykyisen ihmisen toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, hyvinvointia, osallistumismahdollisuuksia ja työllistymistä (STM).

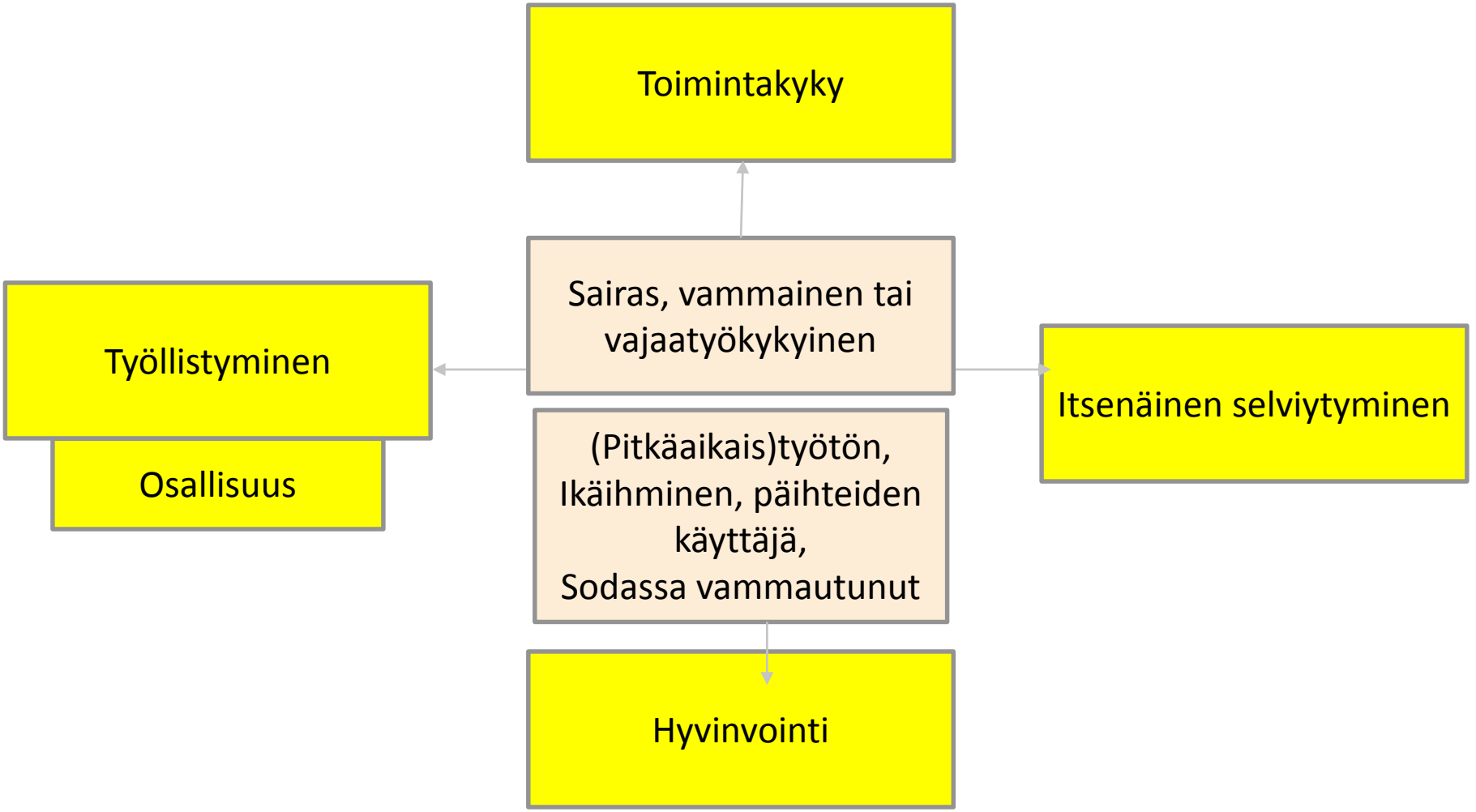

Eri ryhmillä korostuvat erilaiset tavoitteet

TyönPaikka –hanke vahvisti sitä mitä Raija Kerätär väitöstutkimukseessaan havaitsi

- …kun kohteena olivat välityömarkkinoilla olevat pitkäaikaistyöttömät…
- …niin fokukseen nousevat…
  - työkyky, työkyvyttömyys, osatyökyky
  - toimintakyky,
  - työmarkkinakelpoisuus (työllistymiskyky)
  - työllistymismahdollisuus (tehtävä – työllistymisympäristö)
  - Työmotivaatio (syrjäytyneisyys)
- … ja havaintoina näistä:
- Pitkäaikaistyöttömillä on paljon työ- ja toimintakyvyn vajeita
- Työmarkkinat karkaavat koko ajan kauemmas
- Työmarkkinakelpoisuus monesti mihin tahansa tehtävään on alhainen, työllistymismahdollisuus on pieni
- Syrjäytymiseen ja motivaatioon liittyvät tekijät kasautuvat, kun on pitkään työelämän ulkopuolella, joten…
- …hyppy palkkatyöhön on usein pitkä

”Työttömän työkykytalo”

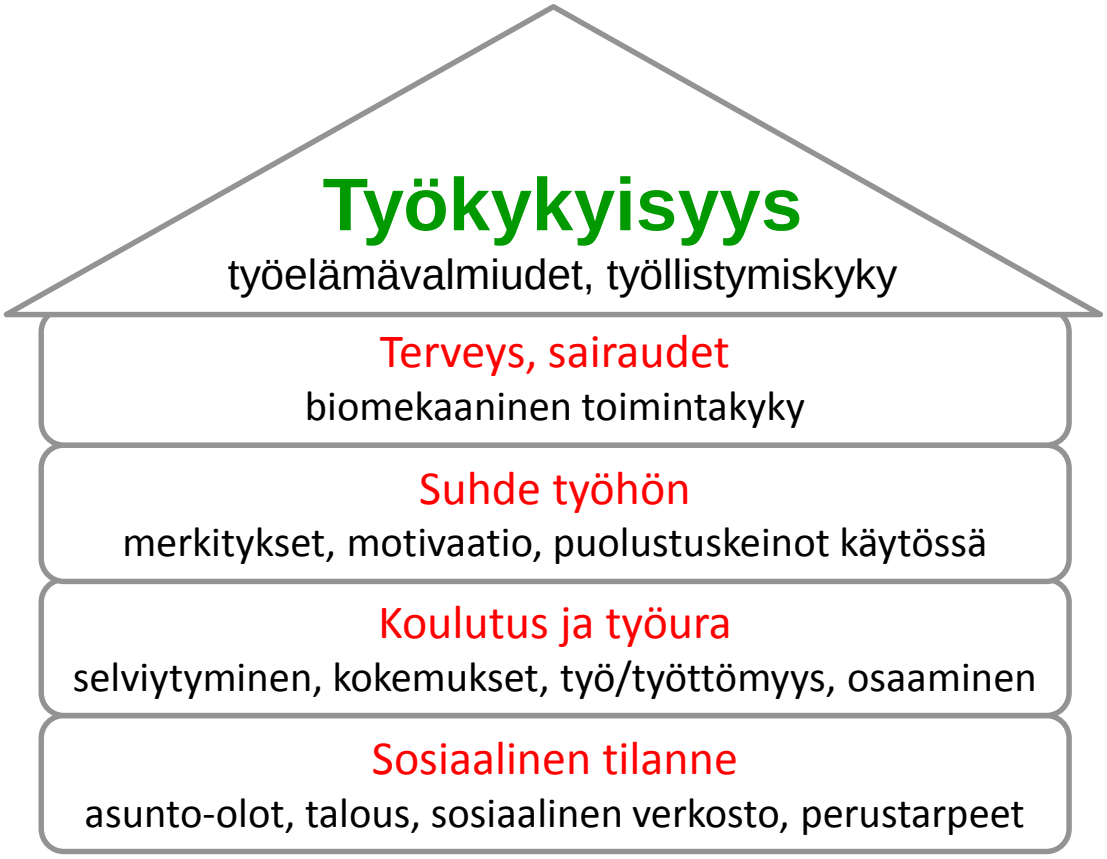

(Raija Kerätär 13.2.2014)

Kunnan toiminta ja kannusteet…

- … liittyvät usein pitkäaikaistyöttömien osalta henkilön saamiseen toimenpiteeseen, koska…
- … näin saadaan henkilö pois Kelan työmarkkinatukilistalta, mutta…
- Nämä toimenpiteet ovat usein tarjontalähtöisiä…
- … ne eivät kytkeydy kovin hyvin kyseisen henkilön kokonaistilanteeseen, koska…
- Arvio työkyvystä on useinkin tehty vain jostain näkökulmasta – tai puutteellisesti, sillä usein…
- …oleellisempaa on olla toimenpiteessä…
  - …kuin että toimenpiteet perustuisivat laajaan arvioon…
  - …tai toimenpidepaletin (palvelutarjotin) rakentamiseen käyttäjän tarpeista, opinnollistamiseen… tai eri työkyvyn elementtien analyysiin…
- Ja usein tarjotaan palveluvalikosta jotain (työkokeilu, kuntouttava työtoiminta, palkkatuki), vaikka tiedetään, että ne eivät toimi polkuna mihinkään…

- **Tämä ei voi olla näin näköalatonta!**

Mistä suunnista löytyi ratkaisuja?
Case: TyönPaikka

- Työllisyyden kuntakokeilu
- Halu etsiä innovatiivisesti uusia malleja työskentelyyn pitkäaikaistyöttömien kanssa
- Hakeutuminen laadullisesti uudenlaiseen asiakaskontaktiin
- Toimistosta kentälle ja verkostoihin
- Ennakkoluulottomuus
- Uuden kulttuurin luominen (ja vanhaan törmääminen)
- Yhteisöllisyyden voimaan nojautuminen
- Teoreettinen pohja yhdistettynä (arki)käytännöllisiin kokeiluihin

Työn Paikan kokeilut ja tulosten juurruttaminen

Työkykyisyys

- Terveys, sairaudet
- Suhde työhön
- Koulutus ja työura
- Sosiaalinen tilanne

Aivojumppa
ATK
Kielikoulutukset
Kulttuuri
Liikunta
Ruoka-velka-talous
Terveystietotuvat
Tiedon Paja
www.tyonpaikka.fi
+ "Kompassi"
Yms. Yms.

Instituutiot

- Typ, kunta/valtio?
- Ostopalvelut
- Projektit
- Peruspalvelut

Kokeilut → **Juurruttaminen**

Työllisyyden kuntakokeilu
hattula.fi Elämää varten.
Janakkala
HÄMEENLINNAN KAUPUNKI Hyvä arki asuu Hämeenlinnassa
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

- **Tilannearvion työkalu – Kompassi.**

Toimenpiteitä….. Kompassi arvioinnin työvälineeksi – ja tarpeiden ja toimenpiteiden yhdistämiseksi

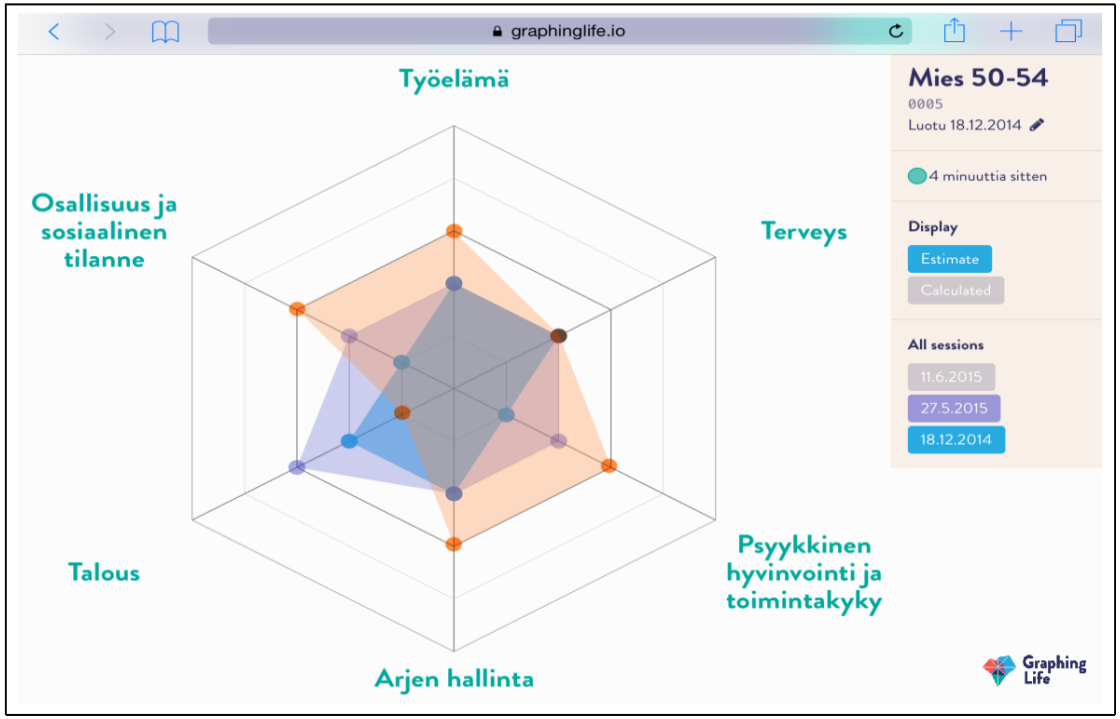

Tilanne- ja toimintakompassi on selkeä ja helppokäyttöinen menetelmä- ja ohjelmistokokonaisuus tukemaan palveluohjausta, elämäntilanteen kartoitusta ja verkostoyhteistyötä kuntoutuksessa, sosiaalityössä, perhetyössä ja erilaisissa aktivointiin ja työllistämiseen liittyvissä ohjauspalveluissa.

©2015 Taru Arnkil / tarnkil@gmail.com

TOIMINTA KOMPASSI

Suhteessa asiakkaan / osallistujan tilanteseen, toimintamme edistää, valmentaa ja/tai arvioi...

1 = ei ollenkaan
2 = vähän
3 = jonkin verran
4 = paljon
5 = painopiste, "päätuote"

(Laajennetut otsikot mm. perhetyötä ajatellen, työllisyyden ja kuntoutuksen lisäksi)

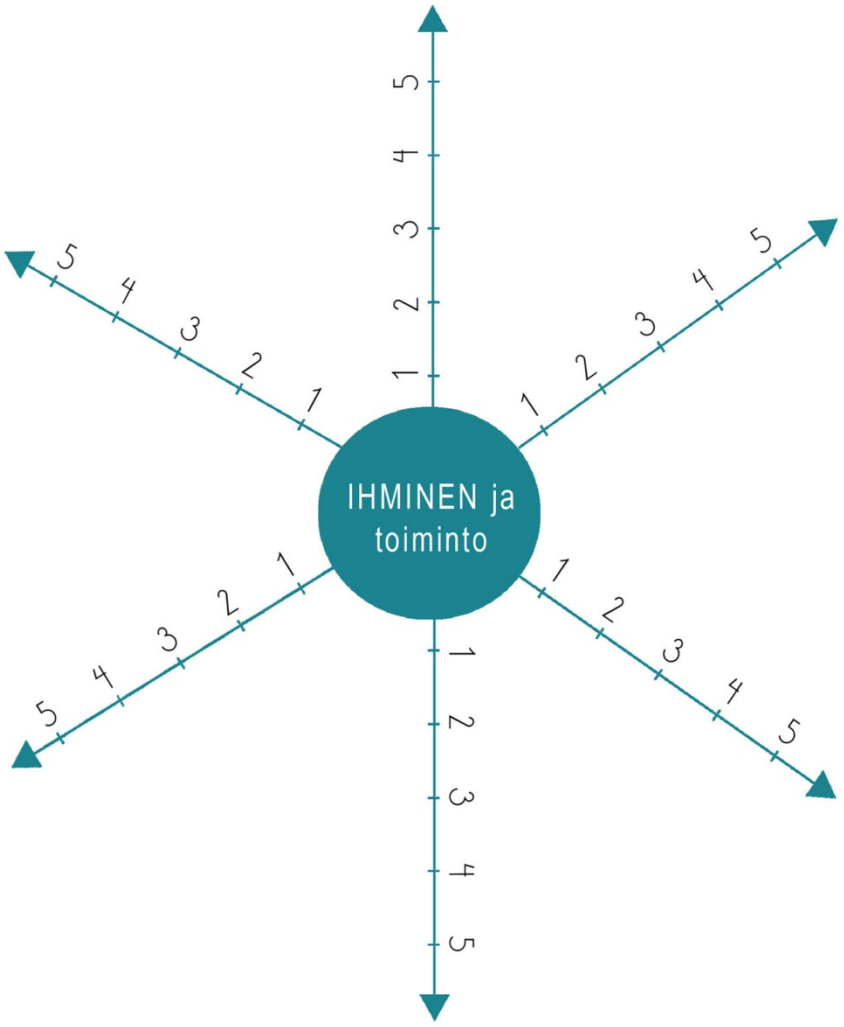

TYÖELÄMÄ, KOULU, PÄIVÄHOITO
Työllisyyttä, työllistyysmahdollisuuksia lisäävää...
Koulutilannetta selkeyttävää, valmentavaa...
Päivähoitotilannetta selkeyttävää...

OSALLISUUS JA SOSIAALINEN TILANNE, IHMISSUHTEET / PERHESUHTEET
Osallisuutta lisäävää...
Ihmissuhteita jäsentävää....

TERVEYS
Terveyttä edistävää, kartoittavaa...

TALOUS
Taloudellista tilannetta kartoittavaa / jäsentävää / selkiyttävää...

PSYYKKINEN HYVINVOINTI JA TOIMINTAKYKY
Psyykkistä hyvinvointia lisäävää...
Toimintakykyä lisäävää
Kognitiivisia taitoja kartoittaava / valmentavaa...

ARJEN HALLINTA
Arjen hallintaa lisäävää....

Graphing Life
© LUONTO Creations

TOIMINTA KOMPASSI

Suhteessa asiakkaan / osallistujan tilanteeseen, toimintamme edistää, valmentaa ja/tai arvioi...

1 = ei ollenkaan
2 = vähän
3 = jonkin verran
4 = paljon
5 = painopiste, "päätuote"

ESIMERKKI:
Sininauhaliiton ja Marttojen ruoka-velka-talous -kurssi

TYÖELÄMÄ, KOULU, PÄIVÄHOITO
Työllisyyttä, työllistyysmahdollisuuksia lisäävää...
Koulutilannetta selkeyttävää, valmentavaa...
Päivähoitotilannetta selkeyttävää...

(Huom. EI ohjelmistokuvaa, vain esimerkki)

OSALLISUUS JA SOSIAALINEN TILANNE, IHMISSUHTEET / PERHESUHTEET
Osallisuutta lisäävää...
Ihmissuhteita jäsentävää....

OSALLISUUS JA SOSIAALINEN TILANNE:
- ryhmässä olo
- sosiaalisuus, ystävät
- siirtovaikutukset...

TERVEYS
Terveyttä edistävää, kartoittavaa...

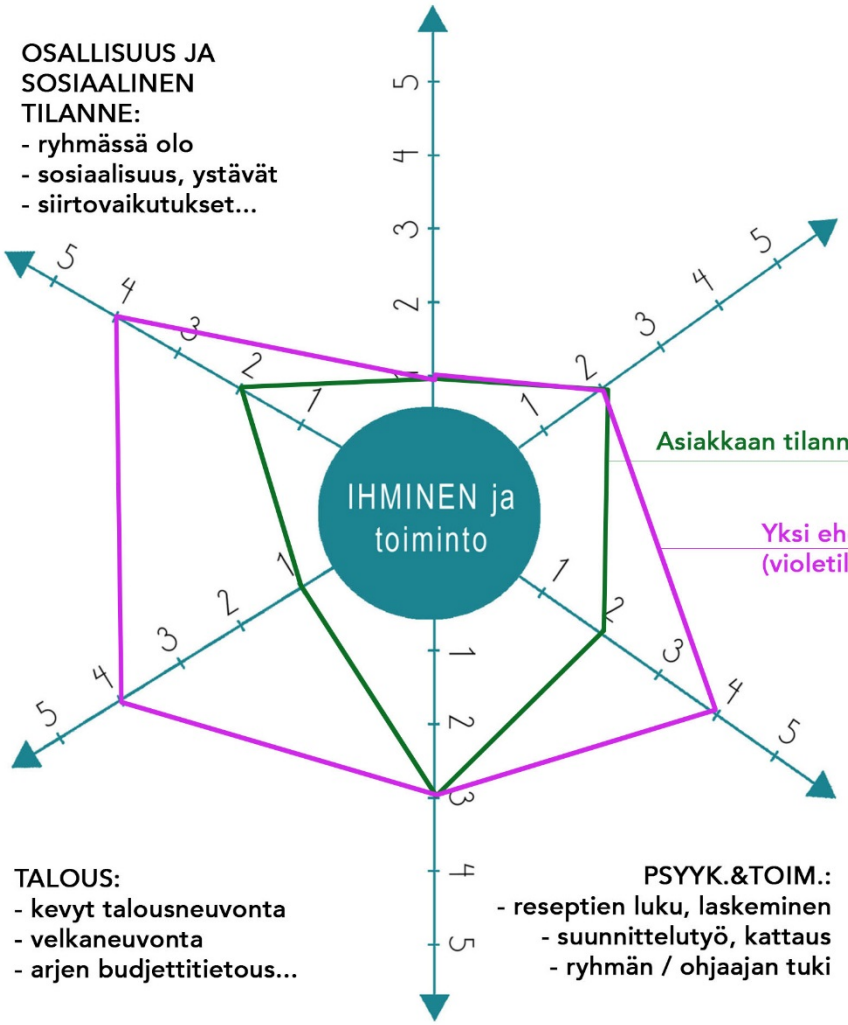

TALOUS
Taloudellista tilannetta kartoittavaa / jäsentävää / selkiyttävää...

TALOUS:
- kevyt talousneuvonta
- velkaneuvonta
- arjen budjettitietous...

PSYYKKINEN HYVINVOINTI JA TOIMINTAKYKY
Psyykkistä hyvinvointia lisäävää...
Toimintakykyä lisäävää
Kognitiivisia taitoja kartoittaava / valmentavaa...

PSYYK.&TOIM.:
- reseptien luku, laskeminen
- suunnittelutyö, kattaus
- ryhmän / ohjaajan tuki

ARJEN HALLINTA
Arjen hallintaa lisäävää....

Graphing Life © LUONTO Creations

- **Monimuotoinen yhteisöllinen toiminta!**

Ovat-ryhmät

- **Osallistu – voimaannu – aktivoidu – toimi**
- **Ryhmät on suunniteltu kohtaamaan arjen työssä kohdatut haasteet**

- **http://www.hameenlinna.fi/Tyo-ja-elinkeinot/Toimintaa-ja-tekemista-tyottomille/**

Asiakas- ja asukaslähtöiset työtehtävät

Kuvat Jussi Lehtiö

Ahveniston Olympiapuisto, kesä 2014:
Kahvilan ja huoltorakennus-pukusuojan kunnostus, kahvilan toiminta

- Työn Paikka -hanke käynnisti ja koordinoi kevään ja kesän toimintojen kokonaisuutta, työllistämistä ja **verkostoja** sekä **hankkeita ja ostopalvelua**.
- Hämeenlinnan kaupunki. Linnan Tilapalvelut: osittainen rahoitus rakennuksien korjauksiin ja asiantuntemus. Liikuntapalvelut: arvioi alueen tarpeita ja osaltaan vastasi myös Minipilotin myöntämisestä. Tekme Oy: vastaava mestari korjaus- ja maalausprojektiin (Museoviraston suojelema kohde).
- Hämeen Sininauha ry:n Valo-projekti (ESR): vaihtoehtoinen työkokeilu, kahvila- ja huoltorakennuksen/pukusuojan kunnostustyöt 31.3. - 18.6.2014.
- KK-Tavastia vastasi pintakäsittelyalan perustutkinnon pientalojen ulkomaalaus –osanäytöistä Valo-projektin työkokeilijoille.
- Minipilotti: Kotilähiö ry:n Itäinen lähiökeskus teki 500 €:lla Valo-projektin työkokeilijoille aamupalan projektin aikana.
- Linnan Ateriat sponsoroi Ahveniston koululla lounaat Valo-projektin työkokeilijoille.
- Ahveniston Suojeluyhdistys ry: kahvilarakennuksen hallinnointi ja kesäkahvilan liiketoiminnasta vastaaminen.
- Parolan Rosolli Oy vastasi Työn Paikan tilaamana ostopalveluna kesäkahvilan työntekijöiden ammattimaisesta työhönvalmennuksesta 2.6. - 15.8.2014.
- Työvoiman palvelukeskus (Typ): kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja sosiaalityöntekijöiden läsnäolo paikalla.
- Viranomaispäätökset: TE-toimisto, Typ, aikuissosiaalityö.

Tulokset: Ahveniston Olympiapuisto, kesä 2014

- Noin 20 työtöntä kesän ajan pois työttömyydestä.
- Valo-hankkeen (ESR) maalausprojekti tuotti 6 pintakäsittelyalan perustutkinnon pientalojen ulkomaalaus -osanäyttöä (12 osallistui).
- Kaupungille syntyi kustannussäästöjä?
- Ehostettu Olympiapuisto.
- Case Ahveniston Olympiapuisto osoitti, että sosiaalisella työllistämisellä voidaan:
  - luoda uusia verkostoja
  - kunnostaa erilaisia kohteita
  - tarjota työttömille mielekkäitä töitä
  - luoda uusia opintopolkuja
  - luoda laajempaa merkitystä kuntalaisille.

Kuva Martti Rekola 31.3.2014

Valo-hankkeen osallistujien tilanne työkokeilun jälkeen:

- 4 sai opiskelupaikan
- 4 sai työkokeilupaikan
- 2 jäi työttömäksi
- 2 työelämän ulkopuolella

Kohti investointiajattelua

- **Ihmisiin kannattaa investoida**

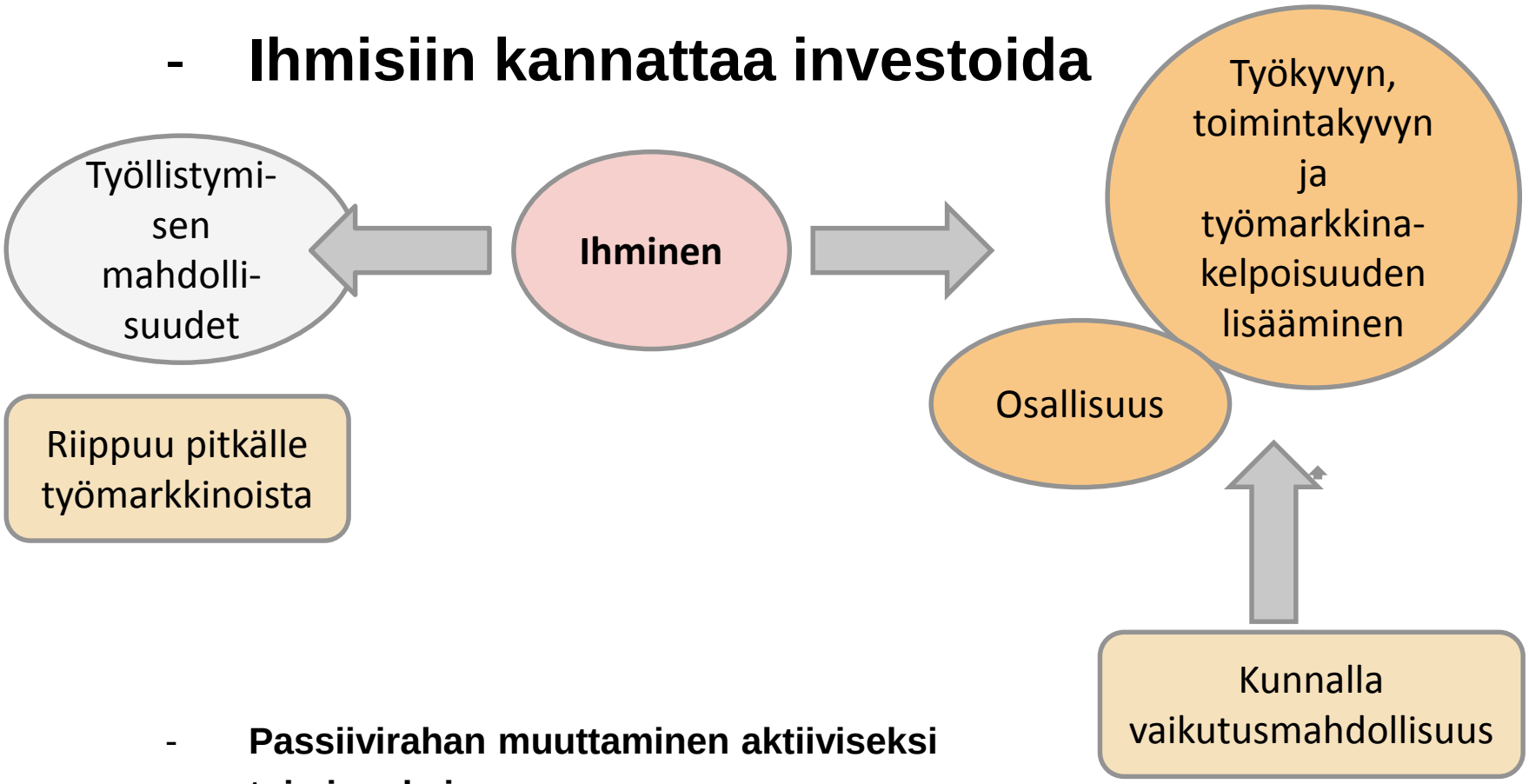

- **Passiivirahan muuttaminen aktiiviseksi**
- **toiminnaksi**
- **Samoilla panoksilla saadaan aikaan enemmän**
- **Vaatii poliittisen tuen**

- **Mutta se toimii!**

TYÖLLISYYDEN INVESTOINTI-PAKETTI	VUODEN 2015 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	TB 2016 € br	TB 2016 tulot ja säästöt €
Ovat-ryhmät – kuntouttavana ja sosiaalisen kuntoutuksena	• Noin 15 ryhmää, n. 100-120 osallistujaa, päiviä arviolta 1300 • Monipuolistanut ja täydentänyt palveluvalikkoa • Myös muiden kuin työttömien osallisuuden ja kuntoutumisen edistäjänä • Säästöt ja tulot kattavat suurin piirtein panoksen	-265 000	269 000
Eläkeselvittelyt	• Valmistelu-, selvittely- sekä hakuvaihe vievät kuukausia. • Nyt panos säästöjä suurempi. • Pitkällä tähtäimellä huomattavat, vuosittain kumuloituvat säästöt kunnan työmarkkinatuesta. • Palveluissa 106/71. 11 eläkettä, 7 hylkyä, vireillä 8, 8 sv-korvauksia, keskeneräisiä vireillä sekä haussa viime vuonna aloitettuja. • Samalla on käynnistetty työkykyselvityksiä.	-240 000	248 000
Omien työkokeilu-paikkojen lisäys	• 217 työkokeilujaksoa (noin kaksinkertaistunut) • Te- toimenpide > ei henkilörekisteriä > arviointi vaikeaa. • Arviona 100-130 000 € säästöjä eli hyvä säästö. • Kaupunki mukana työllisyystalkoissa ja meille kertyy myös työpanosta.	-45 000	84 000
Työllisyys-hankkeiden tuki	• Tuotokset ylittävät panokset • Tehokas = aluellee hankerahaa, muut tekevät työt	-88 000	100 000
Oma palkkatuki-työllistäminen	Ei mukana 2015 investointipaketissa.	- 700 000	406 000
YHTEENSÄ €	• Palveluissa koko vuonna 500-600 henkilöä. **Investointibudjetointi kannattaa!**	**- 1 338 000**	**1 107 000**

Kohti uutta työtä?

- Synnyttääkö ”luova tuho” sellaista työtä, joka sopii välityömarkkinoille oleville henkilöille
  - Juuri nyt ei näytä siltä
- Työllisyyden nostaminen strategisesti tärkeään asemaan on poikinut seudullisen työllisyysryhmän, jossa luodaan laajempaa työllisyysstrategiaa seudulle
  - Välttämätön edellytys; keskeiset toimijat mukaan
- Työllisyyden ja osallisuuden tilaajapäällikkö kehittämään laajaa osallisuuden palvelutarjotinta
- Arkisille innovaatioille on tilaa – samoin kulttuuriselle muutokselle
- Kunta voi tehdä paljon kuntalaisten osallisuuden, hyvinvoinnin, toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen ja työllistymisen **edellytysten luomiselle**
- **Lue tarinat:** http://www.hameenlinna.fi/Tyo-ja-elinkeinot/Tyon-paikka

Kiitos mielenkiinnostanne!